
TEXTES - ÉVÉNEMENTS

LES PREMIERES VERSIONS DE LA BALLADE DU SACRIFICE AU SUD DU DANUBE DANS LES COLLECTIONS FOLKLORIQUES BULGARES

Gheorghită CIOCIOI
Universitatea din Bucureşti
gheorghitaciocoi@yahoo.com

Abstract:

Early versions of the ballad of the sacrifice ("the walled-in woman") in the South of the Danube, in collections of Bulgarian folklore

The 250 variants of the Bulgarian ballad of the sacrifice ("The walled-in woman ") were only partially reported in Romanian non-fiction literature, only around 35 ballads being translated into Romanian¹. Under the guidance of Professor Silviu Angelescu, from the University of Bucharest, the Ph. D candidate Gheorghită Ciocoi endeavours to compile a bilingual and critical collection of these Bulgarian and Macedonian ballads of sacrifice. The present texts, most of which collected between 1860 and 1861, have now been translated in Romanian for the first time. The bilingual presentation – in both Romanian and Bulgarian – aims to capture certain elements in their original contexts and the changes caused by the influence of the cultural systems, with their various codes – language and laws –, on the one hand Romanian, on the other Bulgarian and Turkish – the presence of Turkish words, archaic and regional terms in these ballads.

Keywords:

Ballad, collection, folklore, Manol, sacrifice.

Les 250 variantes de la ballade bulgare du sacrifice (*„La femme emmurée”*) n'ont été signalées dans literature roumaine de spécialité que partiellement, seulement 35 ballades environ étant traduites en roumain². Sous la

---

¹Meșterul Manole, portret sud-dunărean (The master builder Manole – south-Danubian portret), Editura „Sophia”, Bucureşti, 2012.

²Ibidem.

Diversité et Identité Culturelle en Europe

direction du professeur Silviu Angelescu de l'Université de Bucarest, nous nous proposons de réaliser une intégrale bilingue et critique de ces ballades du sacrifice bulgares et macédoniennes.

On propose, pour l'instant, la traduction de dix versions de la ballade bulgare du sacrifice. Les textes présents, cueillis pour la plupart dans entre 1860 et 1861, sont traduits pour la première fois en roumain. La présentation bilingue - en roumain et en bulgare - a pour but de surprendre certains éléments dans leurs contextes originaires et les changements dus à l'influence des systèmes culturels, avec leurs codes différents - langue et lois -, roumain d'un côté et bulgare et turc de l'autre - la présence des termes turcs, les archaïsmes et les régionalismes dans ces ballades.

Bre, Manoil, meștere Manoil!

Троица братя зговор чиниха,
зговор чиниха, църква да градет,
църква да градет Света Мария.
Дено го градет, вечер се рути,
вечер се рути камен по камен,
камен по камен, темел по темел.
Зговор чиниха троица братя
кой ке засутром,
сутром да дойде
с ручок на глава, с кондир на ръка...
Зговор чиниха пак троица братя
сички да идат, дома да кажат...
да не засутром, сутром да дойде.
Сички отидоха, дома кажаха,
Маноил майстор не е отишел,
не е отишел дома да каже,
не е кажал Маноил майстор.
Рано е ранила Струма невеста
с ручок на глава, с кондир на ръки.
Бре, ка га виде Маноил майсторо,
ничком поникна, сълзи изрони,
море, та ѹ вели и говори:
- Струме ле, Струме невесто!
Дек' си остави първото любе?
Дек' си остави мушкото дете?
Я Струма вели, вели и говори:

Trei frați înțelegere au făcut,
înțelegere au făcut - biserică să zidească,
biserică să zidească - Sfânta Maria.
Ziua o zideau, seara se surpa,
seara se surpa, piatră cu piatră,
piatră cu piatră, temelie după temelie.
Înțelegere au făcut cei trei frați:
a căruia [soție] a doua zi de dimineață,
de dimineață, va veni
cu merinde pe cap, cu clondir în mână...
Înțelegere au făcut iarăși cei trei frați
fiecare să meargă acasă să spună...
ca nu în zori de zi, dimineața, să vină.
Toți s-au dus, acasă au spus,
meșterul Manoil nu s-a dus,
nu s-a dus acasă de veste să dea,
nu a spus meșterul Manoil.
Devreme a zorit Struma nevesta
cu merinde pe cap, cu clondir în mână.
Bre, când o vedea meșterul Manoil,
cu fața la pământ se aşeza, lacrimi vârsă,
măre, că ū striga și ū grăia:
- Strumă, Strumă nevestă!
Unde ai lăsat dragostea dintâi?
Unde ai lăsat pruncul?
Că Struma striga, striga și grăia:

Diversité et Identité Culturelle en Europe

<p>- Бре варай, варай, Маноил майстор! На твоята майка, моята пехера. Оттам се назад повърна, отдалек иде, иде и вика: - Бре, мале, мале, стара пехеро! Я постельни ми рогозина и фърлни ми едно бел проскефал, че ми е утресла люта треска. Постеля и рогозина, те ѝ фърлни бел проскефал. Дури да легне, и душа даде, едва е душа, душа проговори: - Бре, мале, мале, стара пехеро! Иди да викаш Манойло майсторо, Манойло майсторо, мое първо любе, и да го видя, и да ме види. Дури да иде, дури да дойде, дури да вика Маноил майсторо: - Бре, Маноил, Маноил майсторе! Струма невеста душа ке даде, бре да га видиш и да те види.</p>	<p>- Bre, lele, lele, meștere Manoil! La maica ta, la soacra mea. De acolo înapoi se întoarcea, de departe venea, venea și striga: - Bre, maică, maică, bătrână soacră! Ia așterne-mi rogojina Și-mi aşază o pernă albă, că m-a apucat fierbințeală grea. Așternu rogojina, Pernă albă îi așeza. Pe când se așeza, sufletul își da, abiasufla, din suflet grăia: - Bre, maică, maică, bătrână soacră! Mergi și cheamă-l pe meșterul Manoil, pe meșterul Manoil, al meu iubit dintâi, ca să-l văd și ca să mă vadă. Acum că mergea, acum că sosea. Acum că striga pe meșterul Manoil: - Bre, Manoil, Manoil meștere! nevasta Struma sufletul că-și dă, bre, [doar] să o vezi și să te vadă.</p>
---	--

Prosenik, Serres - Grecia (Slaveikov, Kniga na pesnite, 1941, № 228 - "Bre, Manoil, Manoil maistor!"; = M. Arnaudov, Studi vărhu bălgarskite obredi i leghendi. III-IV - SbNU³ 34/ 1920, p. 347, № 12). Date of collection: 1860.

Meșterul Mitre

<p>Собраи е Митре триста майстори, триста майстори, двесте шегърти, мост да ми прави на Струма река; дене го прави, ноще падинва. Туку се уми Митре майсторче ка да ми чини, ка да ми стори - курбан ми сака Струма река. Отговори Митре майсторче:</p>	<p>A adunat Mitre trei sute de meșteri, trei sute de meșteri, două sute de ciraci, pod ca să înalțe peste apa Strumei; ziua-l înălțau, noaptea se surpa. Adânc cugeta meșterul Mitre ce să-mi mai facă și ce să mai dreagă - curban apa Strumei că mi cerea. A grăit meșterul Mitre:</p>
---	--

³Sbornik za narodni umotvorenia, nauka i knijnina - a well-known Bulgarian folklore, science and literature collection (Sofia). 62 volumes of folklore were published between 1889 and 2002.

Diversité et Identité Culturelle en Europe

<p>- <i>Ой, двесте майстори, трисста шегърти,</i> <i>вечер да ойме свеки по дома,</i> <i>да не кажиме на наши любни;</i> <i>коя ми дойди утре по-рано,</i> <i>тая къе клайме курбан на река!</i> <i>Свите ойдое, свите казае,</i> <i>Mитре майсторче, то не каза.</i> <i>Отговори Митре майсторче:</i> $(\ldots)$</p> <p>- <i>Ти да ми станеш утре най-рано,</i> <i>да измълзии девет ми крави,</i> <i>да ми збуваши до девет мътки,</i> <i>да ми сметеши рамни дворове,</i> <i>да ми изсучеши девет корници;</i> <i>сетне да крениши ручок на глава,</i> <i>ручок на глава, дете на ръци.</i> $(\ldots)$</p> <p><i>Та ми отиде на Струма река.</i> <i>Ка ми я виде Mитре майсторче,</i> <i>Mитре майсторченичко ми легна,</i> <i>ничко ми легна, сълзи ми рони.</i> <i>Ка я видое свите майстори,</i> <i>кой дете фати, кой ручок фати,</i> <i>ми я фърлиле на Струма река...</i></p>	<p>- <i>O, două sute de meșteri, trei sute de ciraci,</i> <i>astă seară să mergem cu toții acasă,</i> $[ș]i$ să nu spunem dragelor noastre; <i>care-mi va veni mâine în zori de zi,</i> <i>pe ea să o jertfim curban râului!</i> <i>Toți s-au dus, toți au spus,</i> <i>meșterul Mitre nu a spus.</i> <i>A grăit Mitre meșterul:</i> $(\ldots)$</p> <p>- <i>Să mi te scoli mâine mai în zori,</i> <i>să-mi mulgi nouă vaci,</i> <i>să-mi bați nouă putineie cu [lapte],</i> <i>să-mi mături curțilelargi,</i> <i>să-mi frământi nouă cozonaci;</i> <i>mai apoi să salți bucatele pe cap,</i> <i>bucatele pe cap, copilul să-l ie în brațe.</i> $(\ldots)$</p> <p><i>Că mi se ducea la râul Struma.</i> <i>Când mi-o vedea meșterul Mitre,</i> <i>Meșterul Mitre la pâmânt cădea,</i> <i>la pâmânt cădea, lacrimi îmi vârsa.</i> <i>Când o zăreau toți meșterii,</i> <i>care copilul lua, care bucatele le apuca,</i> $[ș]i$ în apa Strumei că o arunca'...</p>
---	---

Kumanicevo, Kostur-Grecia (Knijniți za procit, Tesalonic, 1891, № 8-10, p. 210; = M. Arnaudov, Studi vărhu bălgarskite obredi i leghendi. III-IV. - SbNU 34/ 1920, p. 340, № 1). Date of collection: 1861.

Zidirea Strumnăi

<p><i>Дзид ми дзидале девет майстори,</i> <i>девет майстори до девет бракя,</i> <i>дения дзидале, ноке падало.</i> <i>Се обложиле девет майстори;</i> <i>кой ке ми доим рано со ручек,</i> <i>мие него темел да го клайме.</i> <i>На вечер сите дома пойдоа</i> <i>и си казаха на свои невести;</i></p>	<p><i>Zid îmi zideau nouă meșteri,</i> <i>nouă meșteri, nouă frați,</i> <i>ziua îl zideau, noaptea cădea.</i> <i>S-au legat cei nouă meșteri;</i> <i>a cui [soție] îmi va veni în zori cu merinde,</i> <i>pe aceluiu temelie să mi-o așezăm.</i> <i>Seara toți acasă s-au dus</i> $\cdot$ <i>și nevestelor lor au spus;</i></p>
--	---

<p><i>Мано Маноле, младо майсторче, тоа не каза свое невесте. Рано ранила Струмна девойка, рано ранила ручег сготвила и им отнесла най-рано ручег. Кога я виде младо Маноле, на часот викна той да си плачут. И я грабнаа девет майстори, и я фатиа млада Струмица, и я дзидаа темел да траит. Им се молеше Струмна невеста: - Девет майстори, до девет бракя, остайте ми а десната ръка, десната ръка, левата бозка, да си надовяя мъжкото дете! Я остана десната ръка, десната ръка, левата бозка</i></p>	<p><i>Mano, Manole, Tânăr meșteraş, el că nu a spus nevestei sale. Devreme s-a deșteptat Strumna tinereaua, devreme a zorit, bucate a gătit și lor le-a adus cea dintâi bucate. Când o vedea Tânărul Manole, Atunci că tipă și se tângua. și că mi-o prindeau cei nouă meșteri, și că o țineau pe Tânără Strumița, și că o zideau, ca temelia sădăinuiască. De ei se ruga Strumna nevasta: - Nouă meșteri, nouă frați, lăsați-mi [nezidite] mâna dreaptă, mâna dreaptă, pieptul stâng, ca pruncul să-mi alăptez! I-au lăsat [nezidite] mâna dreaptă, mâna dreapta, pieptul stâng.</i></p>
---	---

Struga-Macedonia (Miladinovți, № 162; = M. Arnaudov, Studi văru bălgarskite obredi i leghendi. III-IV - SbNU 34/ 1920, p. 340, № 2). Date of collection: 1861.

Struma nevasta

<p><i>Зид ми зидале девет майстори; денье дзидале, ноке пагяло. Облог фатия девет майстори - да не си кажат на невестите. Што си пойдоа девет майстора, облог не додържea, вера и беса, и си кажаа на невестите. Най-малиот майстор вера додържа, не си кажало на невестата. Што си стана рано, най-рано, ручек ми угодви, во бело се промени, (во бело се промени), киниса да оди. Я виде най-мало майсторче, и солдзи пророни: - Бог ви уби, вие, майстори! Облог ишо не държафте, вера и беса!</i></p>	<p><i>Legämänt fäceau cei nouă meșteri - să nu spună soților lor. Plecând dară cei nouă meșteri, legämäntul nu l-au ținut, credința și prinsoarea lor - și au spus soților lor. Cel mai Tânăr meșter credința a ținut, nu a spus soției sale. Că se sculă de dimineață, în zori de zi, bucate îmi pregăti, frumos că se primeni, (frumos că se primeni), și la drum porni. Văzând-o pe ea cel mai Tânăr meșter, lacrimi amare că vârsa: - Trăzni-v-ar Dumnezeu meșterilor! Că nu ați ținut legämäntul, credința și prinsoarea! Și îmi ajungea Struma nevasta,</i></p>
---	---

Diversité et Identité Culturelle en Europe

<p><i>И ми дойде Струма невеста, и ми зазидале зид бела града. Айде вие, девет майстори. Струма вели-говори: - Слушайте ме, девет майстори, остайтете ми десната ръка, десната ръка, десната пазуа, и дайте ми го мъжкото дете - уничесега да го доям, да го доям, да гонадоям...</i></p>	<p><i>și că mi-o zideau în zidul cetății albe Hai, voi, nouă meșteri! Struma, mări, că grăi: - Ascultați-mă, voi nouă meșteri, lăsați-mi mâna dreaptă, mâna dreaptă, sănul drept, și dați-mi pruncul - ca acum să-l alăptez. să-l hrănesc, să îl alăptez...</i></p>
---	---

Kruševo - Macedonia (Tahov, 1895, p. 106; = M. Arnaudov, Studi vărhu bălgarskite obredi i leghendi. III-IV - SbNU 34/ 1920, p. 342, № 4). Date of collection: 1861.

Zidul care se surpa

<p><i>Зид ми зиздайе девет майстори дения зиздай го, а нокя паяй. Се зачудийе девет майстори, се зачудийе, се обложийе: - Што да клайеме, темел да бидем?</i></p>	<p><i>Zid că îmi zideau nouă meșteri ziua îl zideau, iar noaptea cădea. Se mirau cei nouă meșteri, Se mirau și se legau: Ce săjertim ca temelia să țină?</i></p>
---	--

Galicianik, Debăr - Macedonia (Jivaia starina, XIV, 1905, № 1-2, p. 182, № 2; Sbornik - Panaoit Ghinoski, „Galicianik of Debăr” Date of collection: 1861.

Cetatea celor trei frați

<p><i>Троица братя кале заправиле, си собрале седумдес майстори, си собрале кале да им праат. Го правиле три години токму, не можеа кале да напраат. Денъю зидат, ноке оборай се. Сън сънило най-мало майсторче: - Дури чоек в кале не турите, ваше кале кале не бидуем! Се собраа свите троица братя, да им кажсет най-мало майсторче. Троица братя беса су фатиа,</i></p>	<p><i>Trei frați cetateînălțau, că și-au adunat șaptezeci de meșteri, că și-au adunat cetate să facă. Au înălțat trei ani bătuți pe muche, [dar] nu izbândeau cetatea să o ridice. Ziua o zideau, noaptea se surpa. Vis a visat cel mai mic meșterăș: - Până ce om în cetate nu veți așeza, cetatea voastră, cetate nu va fi! S-au adunat toți trei frații, ca să le spună cel mai mic meșterăș. Cei trei frați legământ au făcut,</i></p>
---	--

Diversité et Identité Culturelle en Europe

<p>да не кажат на своите люби, коа първа ручек ке донесет. ней в кале мие да зидаме. <i>Бог да и биет по-старите братя!</i> Обаица беса не държaa. си кажаа на нивните люби. <i>Па си стана по-стара ятърва:</i> - Татко м' болен, одам да го видам! <i>Па си стана среднята ятърва:</i> - Майка болна ми е на умрене и я сакам д' одам да е видам. <i>Си остана най-мала ятърва.</i> на си стана ручек да си готовят Си готовила ручек на майстори, си готовила, ручек си однесла. <i>Бог да и биет седумдес</i> <i>Майстора.</i> <i>Не земаат ручек да рuchaат,</i> му зедоа убaa нееста, е фърлиа широки зидои, едни държат, други да е зидат. <i>На нееста вера не се факят,</i> ал вистина ке е зазидаат. <i>Па им викат убaa нееста:</i> - Бог ве убил, седумдес майстора <i>Не правите голема страмота,</i> пущите ме дома да си одам! <i>Сум оставила дете плачейки.</i> дур сум ручек за вас уготвило. бели пени дете пропушило. <i>Зазидаа няя до пояса,</i> тога му се вера зафатила, на се молит убaa нееста: - Ай ве и вас, седумдес майстор, донесите мое мъжко дете, да го стаам на десна пазуа, уще еднъж, да е за до века. <i>Бог го убил моют саубия</i> и од нищо аер да не видим!</p>	<p><i>să nu spună dragelor lor:</i> <i>care prima merinde va aduce,</i> <i>pe ea în cetate să mi-o zidim.</i> <i>Dumnezeu să-i bată pe frajii mai mari!</i> <i>Amândoai jurământul dat nu l-au ținut,</i> <i>nevestelor lor au spus.</i> <i>Că s-a sculat cea mai mare cumanată:</i> - Tatăl îmi e bolnav, mă duc să-l văd! <i>Apoi, s-a sculat cumnata mijlocie:</i> - Maica îmi e bolnavă, pe moarte, și vreau ca să merg să o văd. <i>A rămas cea mai Tânără cumnată;</i> <i>că ea s-a apucat bucate ca să pregătească</i> <i>A pregătit bucate pentru meșteri,</i> <i>a pregătit bucate ca să ducă.</i> <i>Dumnezeu să-i bată pe cei șaptezeci de</i> <i>meșteri!</i> <i>Nu au luat bucatele să se ospăteze,</i> <i>ci au zidit-o pe frumoasa nevastă,</i> <i>și a cuprins-o zidul cel lat,</i> <i>unii o țineau, alții o zideau.</i> <i>Nevestei credința nu i s-a stins,</i> <i>Cu toate că o zideau cu adevărat.</i> <i>Că le striga frumoasa nevastă:</i> - Dumnezeu să vă omoare, șaptezeci de meșteri! <i>Nu faceți mare rușine,</i> <i>lăsați-mă acasa ca să mă duc!</i> <i>Căci am lăsat copilul plângând;</i> <i>până ce bucate pentru voi am gătit,</i> <i>pruncul în aburi a adăstat.</i> <i>Au zidit-o pe ea până la brâu,</i> <i>atunci cu credință a început</i> <i>să se roage frumoasă nevastă:</i> - Hai voi, șaptezeci de meșteri, aduceți-mi pruncul, ca să-l aşez la pieptul drept, încă o dată, pentru totdeauna. <i>Dumnezeu să-l omoare pe al meu stăpân</i> <i>și din nici o parte lumină să nu vadă!</i></p>
---	---

Kunovo, Gostivar - Macedonia (M. Arnaudov, Studi văru bălgarskite obredi i leghendi. III-IV- SbNU 34/ 1920. p. 343, № 6). Date of collection: 1861.

Meșterul Danail

Diversité et Identité Culturelle en Europe

<p><i>А що беше Данайл майсторче!</i> <i>Дзид ми дзида беле карагроше,</i> <i>а пенджере од жълта дуката;</i> <i>дъне го прави, ноке се расипува.</i> <i>Сън ми сънил рано у неделя:</i> <i>- Дал ме чуеш, Данайл майсторче?</i> <i>Да дзадзидаш своя верна люба,</i> <i>ако океш кукя да направиш!</i> <i>Ако нечеш, не мож да направии.</i> <i>А що беше Данайл майсторче!</i> <i>Одма стана рано понеделник:</i> <i>- Дал ме чуеш, моя верна любо?</i> <i>Тежко съне ядно съм сънило.</i> <i>чуеш, любо, тебе да дзадзидаш.</i> <i>да дзадзидаш темел у яния.</i> <i>Ако очеш, кукя да направим,</i> <i>ако нечеш, не мож да направим.</i> <i>- Оре муже, мои мили муже!</i> <i>Окем, окем, и я како некем!</i> <i>Лице д' оставши од бела мегдана,</i> <i>kad ke върви, све белия народ,</i> <i>да ми гледа мое бело лице,</i> <i>да е люба лице заковано,</i> <i>заковано, дзиде дзадзидано.</i> <i>(...)</i></p>	<p><i>Și ce a fost Danail meșterul!</i> <i>Zid îmi zidea pe caragroș⁴ frumoși,</i> <i>iar ferestre pe galbeni ducăți;</i> <i>ziua-l înălța, noaptea se risipea.</i> <i>Vis îmi visă, în zori, duminica:</i> <i>- Mă auzi, Danail meștere?</i> <i>Să zidești pe draga ta credincioasă,</i> <i>dacă vrei să înalți casă!</i> <i>Dacă nu voiești, nu poți să înalți.</i> <i>Și ce-a fost Danail meșterul!</i> <i>S-a sculat degrabă luni în zori de zi:</i> <i>- Mă ascultă, a mea dragă, credincioasă?</i> <i>Rău și amar vis am visat.</i> <i>ascultă, dragă, pe tine să te zidesc.</i> <i>să te zidesc la temelie, în zidire.</i> <i>Dacă vrei să înălțăm casă,</i> <i>dacă nu vrei, nu putem să înălțăm.</i> <i>- Mare, bărbate, scumpul meu bărbat!</i> <i>Vreau, vreau și cum să nu vreau!</i> <i>Chipul doar să-l lași spre frumoasa piață,</i> <i>când trece toată lumea luminosă,</i> <i>să privească la fața mea albă,</i> <i>că e chipul dragei zidit,</i> <i>prins - în zid zidit.</i> <i>(...)</i></p>
--	---

Rogacevo, Tetovo - Macedonia (M. Arnaudov, Studi vărhu bălgarskite obredi i leghendi. III-IV - SbNU 34/ 1920, p. 344, № 7). Date of collection: 1861.

Kemerkiopriika

<p><i>Троица братя, Станке ле, градом градяха,</i> <i>(градом градяха), Кемер-кюприйка;</i> <i>дена я градят, ноща се суне.</i> <i>Троица братя вяра сторили,</i> <i>(вяра сторили),</i> <i>вяра и клетва -</i> <i>чието любе най-напред доиде,</i> <i>него да сградят</i> <i>в Кемер-кюрийка.</i></p>	<p><i>Trei frați, Stanke, cetate zideau,</i> <i>(cetate zideau) Kemerkiopriika;</i> <i>ziua o zidau, noaptea se surpa.</i> <i>Cei trei frați cu credință s-au legat,</i> <i>(cu credință s-au legat),</i> <i>legământ întru credință [au făcut] -</i> <i>a cărui draguță întâi va veni,</i> <i>pe a acelaia să o zidească</i> <i>în Kemerkiopriika.</i></p>
--	---

⁴Turkish currency (coin) with various values through the ages.

Diversité et Identité Culturelle en Europe

<p><i>Двамина братя на любе казали, Павльо майсторче на любе не каза, ами хи наръча много работа - да ми опере бялото пране, да ми умие до девет кила, до девет кила бяла пшеница, да ми окъне мъжкото си дете и да си сгответи ручок-пладнина, та да занесе на Павле майсторче. Тя е свършила много работи, и е сгответила ручок-пладнина. <i>И си повика нехни етърви:</i> - Хайде да идем, мили етърви, ручок да носим, ручок-пладнина! - Иди ми, иди, мила етърво, ние сме ходили, и сме се върнали! <i>И Станка отиде ручок да носи.</i> Кога я видя Павльо майсторче, той взе да плаче, тя си го питат: - Защо ми плачеш, Павльо, любе ле? - Как да не плача, аз си упуснах пръстен меновник, пръстен венчален; я се наведи, та го извади! <i>Станка е хитра, хитра-разумна,</i> тя си се сети, но що да стори - тя се наведе пръстен да вади, тровица братя Станка сградиха, (Станка сградиха) в Кемер кюприйка. <i>Станка се моли (Павлю майсторче):</i> - Павльо майсторче, първо венчило, я ми остави малко прозорче да си нахраням мъжкото дете!...</i></p>	<p><i>Doi dintre frații dragelor au spus, Meșterul Pavliu dragei nu i-a spus, dar i-a rânduit multă treabă - să-nălbească și să opreasca, să-mialeagă nouă chile⁵, nouă chilede grâu frumos, să-mi scalde pruncul și să pregătească bucate de prânz, ca să le aducă meșterului Pavel. Ea că a sfârșit treaba cea multă, și a gătit bucate de prânz, și le-a strigat pe ale ei cununate: - Haide, să mergem, cununate dragi, bucatele să ducem, bucate de prânz! - Du-te, du-te, dragă cunnată, [căci] noi am fost și ne-am întors! Și Stanka a plecat bucate să ducă. Văzând-o meșterul Pavliu, a început să plângă; ea că l-a întrebat: - De ce-mi plângi Pavliu, dragule? - Cum să nu plâng - [că] eu am scăpat inelul de logodnă, inelul de la cununie; ia coboară-te ca să-l scoți? Stanka e isteață, isteață, înțeleaptă, ea a priceput, însă ce să facă? -, că a coborât inelul să-l scoată; cei trei frații pe Stanka au zidit-o, (pe Stanka au zidit-o) în Kemerkiopriika <i>Stanka se ruga (de meșterul Pavliu):</i> - Meștere Pavliu, cununie întâi, ia să-mi lași un gemuleț, să-i dau să mănânce pruncușorului meu!...</i></p>
--	---

Haskovo (M. Arnaudov, Studi vărhu bălgarskite obredi i leghendi. III-IV. - SbNU 34/ 1920, p. 345, № 53). Date of collection: 1883.

Podul de la Dervent

⁵Measure for grain in the past, of Turkish origin, variable according to region. In the Bulgarian pachalik, it measured over half a ton.

Diversité et Identité Culturelle en Europe

<p><i>Троица брайкя Дервен мост града, що денем града, все ночям пада. Па си думая троица брайкя: - Бре, вала нийе, троица брайкя, да си речем, та да си дойда, та да си дойда утре одзаран. Кой че рано да си подрани, та да си донесе той сладок ручок, та нея, море, да си заграда, у моето, море, да я заграда! Двамина брайкя дома казали, дома казали на нихни жени, да си не дойда утре одзаран, да си не дойда да си донеса, да донеса той сладок ручок. А един братък нестел да каже. Кога било кяро одзаран, кога ѹе дошла Струма невеста, та си донесе той сладок ручок, та да си рucha Маноил юнак. Кога я виде Маноил майстор, порони сълзи през бело лице, накриви калпак над Ѣърни очи, та па си дума Маноил майстор: - Е, Струмо, Струмо невесто, куму остави мъжко детенце? Па си станаа тримина брайкя, та премериа Струма невеста, та премериа, та задзидаа, та задзидали Струма невеста, та я у моето, бре, задзидаха.</i></p>	<p><i>Trei frați podul Dervent făceau, ce ziua înălțau, totul noaptea se surpa. Că s-au gândit cei trei frați: - Bre, noi zidari, trei frați, să ne legăm că dacă-mi va veni, că dacă-mi va veni mâine, în zori de zi - a căruia care mai devreme va zori, ca să ne aducă bucate gustoase că pe ea, mări, să mi-o zidim, mări, să mi-o zidim! Doi dintre frați acasă au spus, acasă au spus soților lor, ca să nu vină dimineața în zori, ca să nu vină să aducă, să aducă bucate gustoase. Iar un frate nicicum nu a spus. Când s-a luminat de ziua, că a venit Struma nevasta, ca ea să aducă la al ei [soț] bucate gustoase, ca să se ospăteze voinicul Manoil. Când pe ea o vedea meșterul Manoil, lacrimi că vârsa pe obrajii albi, calpacul își trăgea peste ochii negri, că atunci grăia meșterul Manoil: - Ei, Strumo, Strumo, nevastă, cuilași pruncul? Că s-au sculat cei trei frați, că pe Struma nevasta măsurau, că o măsurau, că o zideau, că au zidit-o pe Struma nevasta, că mi-au zidit-o, bre, pe ea.</i></p>
--	---

Suhodol, Sofia (SbNU 43/1942, № 126 - „Struma nevesta vgradena”; = M. Arnaudov, Studi vârhu bălgarskite obredî i leghendi. III-IV. - SbNU 34/ 1920, p. 380, № 50). Date of collection: 1883.

Zidirea Manoiliței

<p><i>Маноил майстор мостове гради; що деня гради - ношка се рони, що ношка гради - деня се рони. Маноил майстор тиом говори: - Бре, леле варай, мои дружина! Айде, дружина, курбан да колим</i></p>	<p><i>Meșterul Manoil poduri zidea; ce ziua zidea - noaptea se surpa, ce noaptea zidea - ziua se surpa. Meșterul Manoil domol îmi grăi: - Bre, lele, lele, cetașii ai mei! Hai, cetași, curban să jertfim</i></p>
--	---

Diversité et Identité Culturelle en Europe

<p>курбан да колим, бога да молим - бога да молим, дума да кажем: чию ще либе заран да рани да ни донесе топла обеда, него ще либе в зид да зализем. Кога е било заранта рано, рано ранила Маноилица, та им донесла топла обеда. Ка я е видел Маноил майстор, наднесе калпак над църни очи, порони сълзи до църна земня. Узе търслига, премери сенка. Доде си она дома отишила, люто я грозно гърло заболе, люта я грозна треска разтресе. Па е умрела Маноилица, та оставила Павел детенце. Детенце вика - млеко да цица, млекото капе низ вити мости, низ вити мости, от студен камик...</p>	<p>curban să jertfim, pe Dumnezeu să-L rugăm - pe Dumnezeu să-L rugăm, cuvânt să legăm: a cărui dragă în zori va zori ca să ne aducă prânz cald, pe a lui dragă în zid să o zidim. Când s-au revărsat zorii, dis-de-dimineață, Devreme s-a deșteptat Manoilița, că ea le-a adus lor prânz cald. Când meșterul Manoil o vedea pe ea, Calpacul peste ochii negri că lăsa, [ș] lacrimi până la negrul pământ vârsa. Trestioara întindeau, umbra măsurau. Acasă dacă a ajuns, îndată gâtul groaznic că o înțepă, îndată pe ea groaznice friguri o scutura'. Că a murit Manoilița, că a lăsat ea pe pruncul Pavel. Pruncul cerea - lapte ca să sugă, [Însă] lapte picura dedesubt la podurile arcuite, dedesubt la podurile arcuite, din piatra rece...</p>
--	--

Lokorsko, Sofia (SbNU 2/1890, p. 69, № 1; = (M. Arnaudov, Studi vărhu bălgarskite obredi i leghendi, III-IV. - SbNU 34/ 1920, p. 345, № 9). Date of collection: 1884.

Manuilița nevestița

<p>Заградил ми е Мануил майстор, заградил ми е с девет майсторе, заградил ми е голямо сграде; градили го са девет години, дene го градят, ноще се суне. Мануил майстор тихо говори: - Ей си ви вазе, девет майстори, какво да сторим голямо сграде, като го градим девет години - дene го градим, ноще се суне?... Всичките майстори дума думаха: - Кому булката най-рано готови, най-рано готови, най-рано дойде, да си донесе топла обяда, да я вградиме в голямо сграде, да се не рони девет години. Всичките майстори дома ходиха,</p>	<p>Îmi zidea meșterul Manuil, îmi zidea cu nouă meșteri, îmi zidea preaînaltă zidire; o înălță' de vreo nouă ani, ziua o zidea', noaptea se surpa. Meșterul Manuil domol îmi grăia: - Ei, voi, nouă meșteri mari, cum să îsprăvim zidirea cea-naltă, că de nouă ani înălțând-o - ce lucrăm ziua, se surpă noaptea?... Meșterii cu toții astfel că grăiră: - A cărui soțioară va găti devreme, devreme, în zori - și-nțai va veni, ca să ne aducă prânz cald, s-o zidim pe ea în marea zidire, să nu se mai surpe, ca de nouă ani. Toți meșterii acasă s-au dus;</p>
--	---

<p>който не ходи - хабер проводи; Маноил дома не ходи, дома не ходи, хабер не прати. Рано ранила Мануилица, Мануилица млада невеста, та е ранила, та е готовила, та е готовила и занесла е, и занесла е топла обяда. Кога я видя Мануил майстор, сълзи порони до черна земя, шапка нахлупи до черни вежди, на наевясто тихо говори: - Ей ми те тебе, Мануилице, Мануилице, млада наевясто! Как си остави мъжко детенце!...</p>	<p>care nu s-a dus - vorbă a trimis; Manuil acas' nu s-a dus, acas' nu s-a dus, veste n-a trimis. În zori mi s-a deșteptat Manuilița, Manuilița, Tânără soție, că ea a zorit, că a ea a gătit, că ea a gătit, îndată venit, cu prânz cald la zid. Meșterul Manuil pe ea o vedea, lacrimi că vârsa până la pământul negru, pălăria îi cade pe negre sprâncene, soțioarei lui domol vorbe-i cerne: - A mea Manuiliță, Tânără nevestiță! Cum dară tu lași al tău copilaș!...</p>
--	--

Koprivštiča, Pirdop, Bulgaria (SbNU 16-17/1900, p. 141, № 5; = M. Arnaudov, *Studi vărhu bălgarskite obredi i leghendi*. III-IV - SbNU 34/1920, p. 335, № 23). Date of collection: 1888.

Acknowledgement

This paper is supported by the Sectorial Operational Programme Human Resources Development (SOP HRD), financed from the European Social Fund and by the Romanian Government under the contract number SOP HRD/159/1. 5/S/136077”.

Bibliography

- *** Archive KBL-VTU⁶.
- *** SbNU (1889-2002), Sofia.
- ARNAUDOV, Mihail (1920), *Studi vărhu bălgarskite obredi i leghendi*, III-IV, SbNU, 34, Sofia.

⁶Archive - Bulgarian Language and Literature Department of the University of VelikoTarnovo.